

Reactie op het concept van de Regiovisie Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg.

Op 13 oktober hebben leden van de Adviesraad de concepttekst besproken in bijzijn van de wethouder en één van de stellers van genoemde regiovisie. De besproken tekst was nog niet de definitieve, daarom konden nog opmerkingen van de Adviesraad in het stuk worden verwerkt. De Adviesraad kent de uiteindelijke tekst niet; daar wij hechten aan de aanbevelingen, zoals wij die in het overleg gegeven hebben, brengen wij deze ook nog schriftelijk onder uw aandacht.

I. De kwetsbare burger nog meer uitgangspunt

De concept regiovisie is een helder, duidelijk en inhoudelijk goed stuk. Toch zouden wij de visie vanuit herstel sterker vanuit de kwetsbare burger zelf uitgewerkt willen zien. Wij doen hierbij navolgend tekstvoorstel.

Uitgangspunten van herstel

In de visie op herstel staat de kwetsbare burger centraal. Hij is vormgever en regisseur van zijn eigen herstelproces. In het herstelproces richt die burger zich op:

- 1^e het ontwikkelen van een positieve identiteit,
- 2^e een betekenisvolle plaats geven aan de ontstane problemen,
- 3^e empowerment: het (weer) ontwikkelen van zelfmanagement van de symptomen en van de aandoening,
- 4^e het oppakken van vroegere of het verwerven van nieuwe, waardevolle sociale rollen.

Met andere woorden: het ontwikkelen en realiseren van een door die burger ontwikkelde, zinvolle levensinvulling.

In het herstelproces voert die kwetsbare burger de regie over het eigen proces van herstel, en organiseert daarbij – waar nodig – hulptroepen die ondersteunend zijn, waaronder professionals en ervaringsdeskundigen. Bevorderd wordt dat de herstellende gebruik maakt van de positieve krachten in zich zelf en in de omgeving. Herstel is een veranderingsproces waardoor mensen hun gezondheid en welzijn verbeteren, een zelfsturend leven leiden en ernaar streven om hun volledige capaciteiten aan te boren.

Kenmerkend is dat niet de overheid, de maatschappij of het systeem bepalend zijn, maar de herstellende. De inrichting van herstel met deze uitgangspunten kan alleen plaatsvinden in een lerende, aftastende en experimentele omgeving. Die omgeving wordt gevormd door de herstellende, als spil en regisseur, en daaromheen ervaringsdeskundigen en – waar nodig – professionals. Herstellenden ontwikkelen in die omgeving het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Leren is de kern is van wat gebeurt; zonder leren is er geen groei, verbetering of innovatie. De focus is daarom het stimuleren en faciliteren van krachtige leerprocessen in praktijkomgevingen.

Deze inrichting van het herstelproces doet recht aan de kracht van de kwetsbare burger en diens omgeving. Het vraagt:

- Het vertrouwen dat de kwetsbare burger zich kan ontwikkelen tot een volwaardig burger
- Het lef om te leren
- Durf van alle betrokkenen

- De erkenning dat al experimenterend goede, maar soms ook doodlopende wegen worden verkend
- Erkenning van professionals dat zij soms een stap terug moeten doen
- Het scheppen van een lerende en experimentele context, waarin de kwetsbare burger ondersteund wordt in zijn herstelproces
- Het besef dat ervaring alléén nog niet tot ervaringsdeskundigheid leidt: de ervaringsdeskundige is terzake geschoold en ondersteunt op grond van eigen, gelijksoortige, belevingen en met inzet van vakmanschap, en op aanwijzing of verzoek van de cliënt, op deelgebieden van diens herstel.

Aanbevelingen

Om te voorkomen dat de herstelvisie toch weer vanuit de bestaande instituties en werkwijzen wordt vormgegeven *én: om durf aan te brengen in het gemeentelijk optreden:*

- A. Start een Bosch experiment naar voorbeeld van het Amsterdamse Dukdalf, een samenwerking tussen GGZ inGeest en de coöperatieve Herstelgroep Nederland. (voor inhoud van dit experiment, zie bijlage I). Ga bij dit experiment ook een samenwerking aan met Markieza, Academie voor Herstel en Ervaringsdeskundigheid.
- B. Maak gebruik van de expertise over Herstel, die sinds kort in de Adviesraad aanwezig is.

II. Realisering afhankelijk van vele spelers. Projectstructuur

De realiseerbaarheid van de Visie op Herstel is afhankelijk van vele factoren, die ook vermeld staan in de nota. We noemen:

- het beschikbaar zijn van woningen
- commitment van de op zich autonome organisaties Reinier van Arkel, GGZ Oost Brabant, Novadic Kentron en Cello. Deze hebben in elk geval ook hun eigen instellingsbelang
- het meewerken van de overige Meijerijgemeenten

Het verkrijgen en behouden van commitment op het gebied van organisaties op het gebied van wonen en zorg vereist een planmatige aanpak.

Aanbeveling

Hanteer een projectmatige aanpak ter realisering van de visie op Herstel.

Maak de organisaties die nodig zijn mede verantwoordelijk voor de uitvoering van deze visie, door ze de visie te laten onderschrijven en hen een plaats te geven in de aansturing van het project. Regel de projectstructuur met daarin een stappenplan op grond waarvan de uitvoering gerealiseerd wordt.

III. Preventie en wijkteams

In de concept Regio Visie is de voorliggende infrastructuur cruciaal om te voorkomen dat mensen "afglijden" of terugvallen. Er dient maximaal ingezet te worden op preventie en vroegsignalering.

Ook dienen de wijkteams optimaal begeleiding te geven bij het zelfstandig wonen (blz. 10, één-na laatste aandachtstreepje).

Vragen:

De wijkteams: welke taken worden hier aan de wijkteams toegedacht? Klopt dat met het huidige functioneren van de wijkteams? Is hierover intern overlegd? Wat is de afstemming

van de wijkteams met de FACT-teams? Waarom zijn er maar twee FACT- teams, terwijl er geld is voor zes?

IV. Verantwoordelijkheid

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het Beschermd Wonen.

Vraag: Hoe houdt de gemeente in de gaten hoe het met de mensen, die beschermd wonen nodig hebben, gaat?

's-Hertogenbosch, 23 oktober 2015
Namens de Adviesraad Wmo en Jeugdhulp,

G. van der Lee- van Groeningen
Voorzitter

Bijlage I: InGeest – Herstelgroep Nederland

Dukdalf¹

- a. “**Dukdalf**” is een samenwerking van “GGZ inGeest” en “coöperatieve Herstelgroep Nederland”
- b. Doel van “**Dukdalf**”:
- Fysiek zelfstandige, daarvoor gereserveerde, ruimte gebruiken om, samen met een aantal cliënten en ervaringsdeskundigen, die daar weloverwogen voor hebben gekozen, een proces van organisatieverandering, gebaseerd op co-creatie van het herstelproces, op gang brengen:
    - van zorg- en behandelklimaat naar herstelklimaat
    - van instelling naar woonvorm; met adequate vraaggestuurde zorg- en herstelondersteuning op maat

Cliënten ontwikkelen het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

    - binnen en buiten inGeest een verandering van het paradigma versnellen en verdiepen, waardoor het briesje, dat momenteel aarzelend door Nederland fluistert, wordt aangeblazen.

Naast die fysieke ruimte wordt ook een virtuele ruimte in de hoofden van alle betrokkenen gecreëerd (zie later).

Cliënten richten zich op maatschappelijk en persoonlijk herstel.
- c. Uitgangspunten en fundamenten van “**Dukdalf**”:
- Leren de kern is van wat we doen – zonder leren is er geen groei, verbetering of innovatie. De focus is daarom het stimuleren en faciliteren van krachtige leerprocessen in praktijkomgevingen.
  - We werken samen met collega’s, opdrachtgevers, onderzoekers en betrokkenen in ontwikkelprocessen. De overtuiging is dat je in samenwerking komt tot de beste oplossingen.
  - Benaderingen en organisatie blijven vernieuwen. Onze werkomgeving is ons ‘laboratorium’, waar we experimenteren en antwoorden vinden voor de leer- en ontwikkelvraagstukken die horen bij een kennisintensieve organisatie en netwerken .
  - De uitgangspunten
    - 1^e vertrouwen in de ordenende kracht van levende systemen
    - 2^e responsiviteit als criterium voor gezonde netwerken
    - 3^e verbinding als legitimatie voor actie
    - 4^e focus op actie
    - 5^e taal en taalgebruik zijn leidend (Voor het construeren van meer samenhang en vooral samenwerking stellen we ons taal en - taalgebruik in dienst van de uitbouw en pragmatiek van het Herstelconcept zonder daarmee anderen het denken te willen besparen)
  - voorwaarde, een belangrijke pijler, is: de cliënt neemt uiteindelijk de beslissing bij iedere impasse
    - van cliënt naar burger

¹ Een **dukdaif** was van oudsher een constructie van meestal vier houten palen of een staketsel voor een riviersplitsing, brug of sluis. Een **dukdaif** staat vaak aan het begin van het remmingwerk. Remming dient om schepen zonder schade aan het kunstwerk of averij aan het schip de versmalling van de waterweg in te geleiden. Hij kan ook gebruikt worden om een schip aan af te meren.

- van sturen naar (ver)leiden;(impliceert bijna vanzelf een leeromgeving waarin alle stakeholders aan een sociaal-constructivistische leertrajecten vorm dienen te geven)
- inzet van betaalde ervaringswerkers (ervaringsdeskundigen gaan een brug slaan tussen de zorgpraktijk en herstelinitiatieven)

Daarbij gaat het om:

- herstelarrangementen
  - shared decision
  - “personalized” zorg en welzijn
  - zelf, maar niet alleen.
- d. Startpositie: uitgaande van de wens om experimenterend te leren – *leren in gezelschap* - worden bijdragen verwacht van medewerkers die voor een dergelijke manier van werken en leren “in” zijn, en datzelfde geldt voor de groep cliënten waarmee experimenterend-lerend wordt gewerkt aan herstel². De start wordt gezocht bij een bestaande afdeling van GGZ inGeest. In deze co-creatie moet succes vanzelfsprekend, zeer waarschijnlijk, zijn: alle betrokkenen moeten bijvoorbeeld op dat uitgangspunt worden geselecteerd.
- e. “**Dukdalf**” wordt begeleid door een Dukdalfteam, bestaande uit twee personen van GGZ inGeest en twee personen van coöperatieve Herstelgroep Nederland. Het team bestaat uit idealisten met betrekking tot deze aanpak en werkwijze.
- f. “**Dukdalf**” wordt organisatorisch ingebed in de GGZ inGeest-organisatie en heeft het karakter van een vrijplaats, een proeftuin, een leer-werkplaats. Bestaande klinieken en FACT-teams zijn niet leidend voor de inrichting van de projectorganisatie.
- g. Vóór de start van “**Dukdalf**” wordt samenwerking gezocht met:
- Het Cliënten Belangenbureau
  - De ondernemingsraad en de cliëntenraad
  - De gemeente Amsterdam
  - De Hogeschool van Amsterdam en de Hogeschool Leiden (studenten en docenten)
  - Wetenschappers.
- h. De Raad van Bestuur van GGZ inGeest is opdrachtgever. Het Dukdalfteam krijgt de opdracht dit projectplan nader uit te werken waarna over het vervolg (go/no go) een beslissing wordt genomen.

² *‘Experiential learning is learning that takes place from experiences. By reflection in action and on action. Reflective learners are likely to be more self-critical, self-aware, independent in their learning, motivated, self-managed and open to feedback and different approaches. By engaging with reflection and the associated processes of self-evaluation, action planning and goal setting, levels of achievement can be raised as the impact of e-portfolios on learning.*